

УДК 332.1:330.15:711.4:339.92(477)

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.209.24-30>

Кузьменко Д.С.

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Kuzmenko Denys

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

<https://orcid.org/0009-0006-2722-0531>

РОЗРОБКА НАПРЯМІВ ТА ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ВПЛИВУ МІСЬКИХ АГЛОМЕРАЦІЙ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті розроблено та обґрунтовано комплексні напрями підвищення економічного впливу міських агломерацій як стратегічних вузлів зростання в умовах повоєнного відновлення та європейської інтеграції України. Проаналізовано теоретичні засади формування агломераційних ефектів – спільного використання інфраструктури, узгодження ринків праці та дифузії знань, що детермінують інноваційну активність та продуктивність національної економіки. Досліджено архітектуру європейської політики згуртованості, зокрема класифікацію NUTS та механізми спільного управління, як інституційну рамку для модернізації українських міських територій. Особливу увагу приділено цифровізації управління через екосистему DREAM та впровадженню моделей «зеленої» економіки. Сформульовано шляхи синхронізації вітчизняного законодавства з вимогами Глави 22 Acquis Communautaire та механізмом Ukraine Facility для максимізації фінансової підтримки та забезпечення територіальної конвергенції.

Ключові слова: міська агломерація, сталий розвиток, повоєнне відновлення, політика згуртованості, агломераційний ефект, інституційна спроможність, євроінтеграція.

DEVELOPMENT OF DIRECTIONS AND WAYS TO INCREASE THE ECONOMIC IMPACT OF URBAN AGGLOMERATIONS ON ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY

The article develops and substantiates comprehensive directions for enhancing the economic impact of urban agglomerations as strategic growth nodes in the context of Ukraine's post-war recovery and European integration. The research highlights that agglomerations represent spatial groupings of settlements unified by labor, production, and cultural-domestic ties, acting as the primary drivers of the national economy. The theoretical foundations of forming agglomeration effects—infrastructure sharing, labor market matching, and knowledge diffusion—which determine innovation activity and productivity, are analyzed. It is established that doubling the size of an agglomeration correlates with a 13.5% increase in the innovative activity of enterprises. The study investigates the architectonics of European Cohesion Policy, which operates with a budget of €392 billion for 2021–2027, as an institutional framework for modernizing Ukrainian urban areas. Key tools such as the NUTS classification and shared management mechanisms are explored, noting that post-war reconstruction will likely categorize most Ukrainian regions as 'less developed' (NUTS 2), allowing for up to 85% EU co-financing. The research details the objective 'Berlin Formula' for fund allocation and categorical co-financing rates. Special attention is paid to the digitalization of management through the DREAM ecosystem and the reform of Public Investment Management (PIM), transitioning from chaotic funding to data-driven planning. The article emphasizes the implementation of 'green' economy models, including circular economy advantages such as energy savings through closed production cycles, optimal waste utilization, and resource-efficient production methods. Ways to synchronize domestic legislation (including draft laws No. 13124 and No. 11054 regarding administrative-territorial organization and decent pay in local self-government) with the requirements of Chapter 22 of the Acquis Communautaire and the Ukraine Facility mechanism, providing €50 billion in support, are formulated. The research underscores that institutional quality is more critical for convergence than the mere volume of funding, advocating for multi-level governance, transparency, and macro-regional strategies like the Danube and Carpathian initiatives. Strategic goals for sustainable development involve achieving 7% annual GDP growth by 2026–2030, increasing employment to 70% by 2030, and implementing full energy consumption accounting systems. The findings suggest that agglomerations must serve as 'idea factories' that facilitate the integration of internally displaced persons

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Кузьменко Д.С., 2026

(IDPs) and veterans through the European Social Fund Plus (ESF+) while restoring human capital to ensure long-term resilience. Ultimately, the proposed directions focus on creating transparent governance systems capable of converting geographic concentration into high quality of life and global competitiveness by utilizing instruments like the European Investment Bank (EIB) expertise for blending structural funds with private capital.

Keywords: urban agglomeration, sustainable development, post-war reconstruction, cohesion policy, agglomeration effect, institutional capacity, European integration.

JEL classification: F15, R58, O18, H70, O52.

Постановка проблеми. Трансформація глобального економічного ландшафту в XXI ст. супроводжується посиленням ролі великих міських агломерацій як ключових центрів концентрації капіталу, інновацій та людського ресурсу. Для України, яка проходить через випробування повномасштабною війною та одночасно здійснює прискорений рух до повноправного членства в Європейському Союзі, питання підвищення економічного впливу агломерацій набуває критичного значення [1]. Традиційні адміністративні кордони міст стають затісними для динамічних економічних процесів, що вимагає переходу до концепції функціональних міських територій, здатних генерувати потужні синергетичні ефекти [2].

Повоєнна відбудова України оцінюється у колосальних обсягах – від 150 до 250 мільярдів доларів США, що вимагає не лише залучення фінансування, але й створення ефективної архітектури управління цими ресурсами [1]. Міські агломерації виступають природними платформами для впровадження принципів сталого розвитку, оскільки висока щільність населення та економічної активності дозволяє оптимізувати витрати на інфраструктуру, енергозабезпечення та соціальні послуги [3]. Водночас відсутність чіткої державної стратегії щодо агломераційного розвитку та недосконалість законодавчої бази створюють ризики хаотичної забудови та поглиблення територіальних диспропорцій.

Забезпечення сталого розвитку національної економіки вимагає розробки науково обґрунтованих напрямів підвищення економічного впливу агломерацій, які б поєднували інтереси місцевих громад, потреби великого бізнесу та стратегічні цілі держави. Це передбачає не лише фізичне відновлення зруйнованого, а й «відбудову кращого, ніж було», на засадах цифровізації, екологічності та соціальної інклюзії [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Генезис ідей щодо регіонального та міського розвитку простежується від класичних теорій Й. фон Тюнена та В. Крісталлера до сучасних концепцій «нової економічної географії» П. Кругмана. У європейському контексті фундаментальною основою став Римський договір 1957 р., який заклав підвалини для зменшення розривів у розвитку регіонів [1]. Еволюція політики згуртованості ЄС демонструє перехід від простого перерозподілу коштів до складних механізмів стимулювання конкурентоспроможності через територіальну класифікацію NUTS [1].

Українські науковці, зокрема О. Марухленко, О. Шульга та В. Олещенко, наголошують на важливості адаптації європейського досвіду для повоєнної відбудови, акцентуючи увагу на інституційній

спроможності та якості врядування [1]. Дослідження А. Шлапак та О. Іващенко фокусуються на сутності агломераційного ефекту як головного чинника економічного зростання та продуктивності праці [1]. Питання цифровізації міського простору та впровадження Smart City технологій висвітлені у працях, присвячених сталим моделям урбанізації та енергоефективності [6].

Незважаючи на значний масив наукових напрацювань, залишається недостатньо дослідженим питання інтегрованого підходу до підвищення економічного впливу агломерацій в умовах поєднання воєнних викликів та вимог євроінтеграційного процесу. Зокрема, потребують деталізації механізми синхронізації національних інструментів відновлення, таких як система DREAM, із фінансовими рамками ЄС, зокрема Ukraine Facility [1].

Метою статті розробка та обґрунтування стратегічних напрямів та практичних шляхів підвищення економічного впливу міських агломерацій на забезпечення сталого розвитку національної економіки України в умовах повоєнного відновлення та інтеграції до європейського економічного простору.

Методи дослідження. Для досягнення мети використано комплекс наукових методів: системний аналіз – для вивчення агломерації як цілісної соціально-економічної системи; історико-інституційний метод – для простеження еволюції принципів регіональної політики ЄС та їх адаптації в Україні; статистичний та порівняльний аналіз – для оцінки диспропорцій у розвитку агломераційних утворень та ефективності різних моделей управління; метод структурно-функціонального аналізу – для визначення ролі цифрових інструментів та законодавчих ініціатив у забезпеченні прозорості та результативності інвестицій.

Виклад основних результатів дослідження. Економічний вплив міської агломерації базується на виникненні специфічного синергетичного ефекту, який перевищує суму потенціалів окремих населених пунктів, що входять до її складу [4]. В основі цього явища лежить триєдина модель взаємодії: спільне використання, узгодження та навчання [2]. Спільне використання передбачає експлуатацію великої інфраструктури (аеропортів, терміналів, енергомереж) широким колом суб'єктів, що радикально знижує питомі витрати на одиницю продукції. Узгодження забезпечує гнучкість ринку праці, де велика кількість роботодавців та шукачів роботи знаходять найбільш ефективні комбінації навичок та потреб [3]. Навчання реалізується через дифузії знань, коли висока щільність контактів стимулює інноваційну активність.

За даними наукових досліджень, подвоєння розміру агломерації здатне забезпечити зростання інноваційної

діяльності підприємств на 13,5% [2]. Це підтверджує тезу про те, що великі міста є не просто місцями проживання, а «фабриками ідей», що штовхають вперед національну економіку. Взаємодія ядра агломерації та її периферії формує стійкий економічний каркас, де центр надає високотехнологічні послуги, інвестиції та інновації, а периферія забезпечує просторовий ресурс, трудовий капітал та рекреаційні зони [3].

У контексті сталого розвитку, агломерації пропонують модель раціонального природокористування. Висока щільність забудови дозволяє впроваджувати енергоефективні системи теплопостачання, розвивати екологічний громадський транспорт та створювати замкнені цикли переробки відходів (циркулярна економіка) [8]. Проте існують і ризики: надмірна

концентрація без належного управління призводить до забруднення довкілля, соціальної нерівності та зростання вартості життя [3].

Інтеграція України до ЄС вимагає прийняття правил Політики згуртованості, яка на період 2021–2027 рр. оперує бюджетом у 392 мільярди євро [1]. Ключовим інструментом тут є класифікація NUTS (Nomenclature of Territorial Units for Statistics), яка поділяє територію на ієрархічні рівні для збору статистики та розподілу фондів [5]. Для України адаптація системи NUTS є пріоритетом, оскільки вона визначає обсяги співфінансування з боку Європейського фонду регіонального розвитку (ЄФРР) та Фонду згуртованості (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація NUTS (Nomenclature of Territorial Units for Statistics)

Рівень NUTS	Характеристика для агломерації	Критерій ВВП на душу населення (від середнього по ЄС)	Максимальна ставка співфінансування ЄС
NUTS 1	Макрорегіон (наприклад, група областей)	N/A	N/A
NUTS 2	Базовий регіон для політики згуртованості	< 75% (Менш розвинені регіони)	85%
NUTS 2	Базовий регіон для політики згуртованості	75% – 100% (Перехідні регіони)	60%
NUTS 2	Базовий регіон для політики згуртованості	> 100% (Більш розвинені регіони)	40%
NUTS 3	Малі регіони, міста та прилеглі райони	N/A	N/A

Джерело: побудовано на основі [5]

Через руйнівні наслідки агресії РФ більшість українських агломерацій після вступу до ЄС отримають статус «менш розвинених» регіонів на рівні NUTS 2, що дозволить залучати до 85% фінансування на великі інфраструктурні проекти [1]. Це створює унікальне «вікно можливостей» для радикальної модернізації міського простору.

Реалізація цих можливостей вимагає впровадження системи Спільного управління, де відповідальність за вибір проектів та контроль витрат лежить на національних та регіональних органах, а Єврокомісія здійснює загальний нагляд [1]. Україна має продемонструвати інституційну спроможність управляти такими обсягами коштів, уникаючи типових помилок, рівень яких у ЄС у 2022 р. склав 6,7% [1].

Національна правова рамка в Україні перебуває у стані активної трансформації. Станом на 2024–2025 рр. ключовими є ініціативи, що синхронізуються з вимогами механізму Ukraine Facility [10]. Це не просто технічні зміни, а зміна парадигми управління територіями.

Основними законодавчими векторами є:

1. Реформа територіальної організації влади (Законопроект № 13124): спрямований на чітке розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування (ОМС) та місцевими державними адміністраціями. Це критично важливо для агломерацій, де часто виникають конфлікти інтересів між великим містом-ядром та навколишніми громадами [11].

2. Гідна оплата праці в ОМС (Законопроект

№ 11054): створення агломерацій вимагає високої управлінської компетенції. Без конкурентних заробітних плат на місцях неможливо сформулювати якісні проєктні офіси, здатні готувати складні інвестиційні заявки для європейських фондів [12].

3. Фіскальна децентралізація: закріплення 64% ПДФО на рівні громад є фінансовим фундаментом сталого розвитку. Крім того, обговорюється можливість надання ОМС права адмініструвати місцеві податки, що стимулюватиме агломерації до створення сприятливого бізнес-клімату [10].

4. Прозорість та підзвітність (Законопроект № 6401): відкриті реєстри комунального майна та прозорі процедури прийняття рішень є обов'язковою умовою для отримання підтримки від ЄС [1].

Окрему роль відіграє Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР), який має бути перетворений на прозорий інструмент залучення міжнародних ресурсів, працюючи за принципами, максимально наближеними до структурних фондів ЄС [10].

Сталий розвиток національної економіки неможливий без переходу агломерацій на цифрові та екологічні рейки. В Україні цей процес очолює екосистема DREAM (Digital Restoration Ecosystem for Accountable Management) [2]. Ця платформа забезпечує «єдине вікно» для всіх проєктів відновлення, дозволяючи громадянам та донорам відстежувати кожен етап інвестиційного циклу. У 2025 році держава перейшла від хаотичного фінансування до планування на основі даних, сформувавши Єдиний проєктний портфель на 2026 р.,

що включає 131 стратегічний інвестиційний проєкт [13].

Цифровізація також включає:

- розвиток платформи «Дія» для надання муніципальних послуг у межах всієї агломерації, незалежно від реєстрації особи [14];
- впровадження інтелектуальних транспортних систем для оптимізації трафіку в межах функціональних міських територій [15];
- створення цифрових двійників міст для моделювання наслідків управлінських рішень у сфері за будови та екології.

«Зелений» порядок денний для агломерацій включає перехід на відновлювану енергетику та розвиток «зеленої» інфраструктури. Пріоритетом на 2025 р. є встановлення 500 одиниць енергетичного обладнання у громадах для забезпечення їхньої автономності [16]. Прикладом системного підходу є Івано-Франківська громада, яка розробила концепцію розвитку зеленої

інфраструктури як стратегічну відповідь на глобальні екологічні виклики [17].

Циркулярна економіка в агломераціях дозволяє перетворити відходи на ресурс. Основними перевагами цієї моделі є захист економіки від дефіциту ресурсів, економія енергії завдяки замкненим циклам та зменшення негативного впливу на довкілля [8]. Львівська агломерація вже розпочала шлях до сталого управління відходами через міжнародні партнерства та стратегічне планування [18].

Практична реалізація напрямів підвищення економічного впливу найкраще простежується на прикладі двох найбільших агломераційних утворень України. Київська агломерація, перебуваючи під постійним тиском безпекових викликів, фокусується на стійкості інфраструктури та мобільності. Львівська агломерація, завдяки географічному положенню, активніше інтегрується в європейські макрорегіональні стратегії (табл. 2).

Таблиця 2

Порівняння параметрів Київської та Львівської агломерацій

Параметр порівняння	Київська агломерація	Львівська агломерація
Ключовий пріоритет 2024-2025	Енергетична безпека та відновлення житла (єВідновлення)	Територіальна когезія та екологічний менеджмент відходів
Транспортна стратегія	Впровадження принципів сталої міської мобільності, орієнтація на громадський транспорт	Розбудова метрополії за французьким досвідом, акцент на міжмуніципальну співпрацю
Інноваційні інструменти	Грантові конкурси у сфері «зеленої» енергетики для громад (до 10 тис. євро)	Проєкт MECOG-CE: посилення врядування за європейськими метрополійними стандартами
Економічний зв'язок	Центр тяжіння для ВПО, створення хабів цифрових послуг	Сильна кореляція розвитку громад із відстанню до центру ($R = -0.69$)
Нормативна база	Створення комплексної стратегії транспорту за спільні кошти громад	Затверджена Стратегія розвитку до 2027 року, власний каталог проєктів

Джерело: побудовано на основі [10-23]

Аналіз показує, що якщо Київська агломерація виступає драйвером цифрової трансформації та безпечної стійкості, то Львівська – стає лабораторією для апробації європейських управлінських моделей. Обидва підходи є взаємодоповнюючими для національної економіки. У Львівській області громади в радіусі 50 км від обласного центру мають індекси розвитку 0,5–0,7, що свідчить про потужний «ефект ядра», який необхідно поширювати на периферійні території через розвиток транспортних коридорів [22].

Механізм Ukraine Facility (2024–2027) є основним фінансовим інструментом, що поєднує відбудову та реформи. Програма передбачає виділення 50 мільярдів євро, з яких значна частина спрямована на інвестиційну рамку (Напрямок II) [1]. Це дозволяє агломераціям залучати кредитні кошти та гранти через європейські фінансові установи для проєктів, що відповідають

«зеленим» та цифровим стандартам ЄС.

Для підвищення економічного впливу агломерацій у межах Ukraine Facility необхідно (табл. 3):

- синхронізація з Планом України: кожен інфраструктурний проєкт агломерації має відповідати якісним та кількісним індикаторам, визначеним у Плані, що є умовою отримання траншів [1];
- використання бюджетних гарантій: мобілізація приватного капіталу в енергетику та цифрову інфраструктуру через інструменти змішаного фінансування [25];
- реформа PIM (Public Investment Management): перехід до єдиного проєктного портфеля держави, де пріоритет надається проєктам із високою доданою вартістю та мультиплікативним ефектом для сусідніх громад [13].

Таблиця 3

Орієнтир для агломерацій на 2025-2030 роки

Ціль сталого розвитку до 2030	Орієнтир для агломерацій на 2025-2030 роки
Економічне зростання	Зростання ВВП: 6% (2021-25) -> 7% (2026-30)
Енергоефективність	Повне впровадження систем обліку води, тепла та енергії
Бідність та рівність	Ліквідація крайньої бідності до 2025 року, скорочення бідності вдвічі до 2030
Ресурсна ефективність	Зниження ресурсоемності ВВП на 40%
Соціальна безпека	Розвиток потенціалу стійкості до кризових ситуацій

Джерело: побудовано на основі [9, 26]

Важливо враховувати довгострокові цілі сталого розвитку України до 2030 р., які передбачають зростання ВВП на рівні 7% щорічно у період 2026–2030 рр. та підвищення рівня зайнятості до 70% [9]. Міські агломерації є єдиними суб'єктами, здатними забезпечити таку динаміку за рахунок концентрації продуктивних сил.

Висновки. Розробка напрямів підвищення економічного впливу міських агломерацій є невід'ємною частиною стратегії забезпечення сталого розвитку національної економіки України. Проведене дослідження дозволяє сформулювати наступні узагальнюючі висновки та рекомендації.

1. Концептуальний перехід: Україна має відійти від адміністративно-центричного підходу до управління містами на користь функціонального підходу, де агломерація розглядається як єдиний економічний організм. Це дозволить повноцінно задіяти агломераційні ефекти – спільне використання ресурсів та дифузії знань, що здатні прискорити інноваційний розвиток на 13,5% [2].

2. Інституційна готовність до Гіпер-Лісабонізації: адаптація до політики згуртованості ЄС вимагає негайного впровадження системи NUTS та підготовки управлінських кадрів до роботи в умовах спільного управління. Статус «менш розвинених» регіонів дає доступ до 85% співфінансування, але вимагає бездоганного фінансового контролю та низького рівня помилок

[1].

3. Законодавчий імператив: прийняття пакету законопроектів (№ 13124, № 11054, № 4298) є неформальною попередньою умовою для відкриття Глави 22 Acquis Communautaire. Реформа має забезпечити реальну фінансову автономію громад через збереження 64% ПДФО та надання інструментів для міжмуніципального співробітництва [10].

4. Цифрова прозорість як валюта довіри: екосистема DREAM та цифровізація через «Дію» мають стати стандартом для всіх агломераційних проєктів. Це мінімізує корупційні ризики та дозволяє Україні ефективно абсорбувати кошти Ukraine Facility та майбутніх структурних фондів ЄС [13].

5. Зелений курс як основа відбудови: повоєнне відновлення агломерацій повинно базуватися на принципах циркулярної економіки та енергетичної незалежності. Пріоритетне фінансування мають отримувати проєкти з енергоефективності та розвитку зеленої інфраструктури, що відповідає європейському Green Deal [8].

6. Соціальна інклюзія та людський капітал: економічний вплив агломерацій прямо залежить від успішної інтеграції ВПО та ветеранів. Розвиток ринку доступної оренди житла та соціальної інфраструктури в ядрах агломерацій є необхідною умовою для відновлення продуктивної зайнятості та досягнення цілей сталого розвитку до 2030 р. [9].

Список використаних джерел:

1. Марухленко О.В., Шульга О.А., Олещенко В.Ю. (2025). Архітектура європейського досвіду регіональної політики та політики згуртованості для повоєнної відбудови та євроінтеграції України. *Економічний простір*, № 208. С. 102-110. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.208.103-110>
2. Barulina, I.Yu. (2024). Integrated methodology for assessing the efficiency of urban agrosystems in the context of sustainable development. *Economy and Society*, № 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-34>
3. Шлапак А.В., Іващенко О.А., Юрченко О.А. (2024). Сучасні підходи до розуміння ролі міських агломерацій у сталому розвитку національної економіки. *Економіка та суспільство*, Вип. 67. С. 64–72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-20>
4. NUTS – Nomenclature of territorial units for statistics. Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts>
5. План відновлення України. Відновлення України. URL: <https://recovery.gov.ua/>
6. Regulation (EU) 2024/792 of the European Parliament and of the Council of 29 February 2024 establishing the Ukraine Facility. Eur-Lex. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj/eng>
7. Мартиненко В.В., Скорик М.О., Корж М.А., Соколова О.М., Коляда Т.А., Джадалла О.І. (2025). Сталий розвиток міст і регіонів ЄС: кращі практики для України: навч. посібник. 352 с. URL: https://dpu.edu.ua/images/Documents/NAUKA/Naukova%20biblioteka/Navcalno-metodicna%20literatura/S/Stalij%20rozvitok%20mist%20i%20regioniv%20ES_compressed.pdf
8. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JH6YF00A>
9. Добре багаторівневерядування, регіональна політика, реформа PIM та розвиток екосистеми DREAM. Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://mindev.gov.ua/news/dobre-bahatorivnevevriadvuvannia-rehionalna-polityka-reforma-pim-ta-rozvytok-ekosystemy-dream>
10. Про внесення змін до Закону України «Про місцеві державні адміністрації» щодо реформування територіальної організації виконавчої влади в Україні : Проект Закону України № 13124 від 01.04.2025 р. URL: <https://www.auc.org.ua/novyna/zakonoprojekt-no13124-pochaly-pidtrymuvaty-zvidusil>
11. Про внесення змін до Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» щодо забезпечення гідних умов оплати праці : Проект Закону України № 11054 від 01.03.2024 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/43785>
12. Мінекономіки : Схвалено Єдиний проєктний портфель публічних інвестицій держави на 2026 рік. (2025). Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minekonomiky-skhhvaleno-iedynyi-proektnyi-portfel-publichnykh-investytii-derzhavy-na-2026-rik>

13. Цифровізація регіонів і громад : перші вимірювання 2025 року. (2025). Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://hromada.gov.ua/post/cifrovizaciya-regioniv-i-gromad-persi-vimiryuvannya-2025-roku>
14. Міська цільова програма розвитку транспортної інфраструктури міста Києва на 2024-2025 роки : проект. Київська міська рада. URL: https://kmr.gov.ua/sites/default/files/proyekt_mcp_transportu_24-25.docx
15. Децентралізація : пріоритети 2025. (2025). Децентралізація. URL: <https://decentralization.ua/news/19093>
16. Франківцям презентували концепцію розвитку зеленої інфраструктури міста. (2025). Тепле Місто. URL: <https://warm.if.ua/frankivczyam-prezentovali-konceptciyu-rozvitku-zelenoyi-infrastrukturi-mista/>
17. We invite to meet with the Lviv Agglomeration. Lviv Agglomeration. URL: <https://lvivagglomeration.org.ua/en/home/>
18. Уряд схвалив додаткові 4,8 млрд грн для фінансування програми «Відновлення», — Юлія Свириденко. (2025). URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-skhvalyv-dodatkovyi-48-mlrd-hrn-dlia-finansuvannia-prohramy-ievvidnovlennia-iuliia-svyrydenko>
19. Конкурс проєктів у сфері «зеленої» енергетики у громаді. Асоціація Київська агломерація. URL: <https://www.kyivaglomeracia.org.ua/category/anonsy/>
20. Дробуш І.В. (2024). Міські агломерації як форми співробітництва громад в умовах повоєнної відбудови України. Аналітично-порівняльне правознавство, № 2. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.25>
21. Leshchukh, I., Mulska, O. (2021). The impact of the regional capital on center-periphery interactions – the case of Lviv and its surrounding region. Zeszyty Naukowe. Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu, Vol. 93. No. 2. URL: <https://publisherspanel.com/api/files/view/1779099.pdf>
22. Панченко О. Київська агломерація. Що це таке і чому під час війни вона стала ще більш потрібна. (2022). The Village Україна. URL: <https://www.village.com.ua/village/city/how-it-works-city/327711-navischo-potribna-kiyivska-aglomeratsiya>
23. Стратегія розвитку Львівської агломерації на період до 2027 року : Розпорядження ЛОБА від 01.12.2023 № 1156/0/5-23BA. URL: <https://loda.gov.ua/documents/87308>
24. Strategic Orientations of the Ukraine Investment Framework 2024-2027. European Commission. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/6fce1115-0598-41a7-b696-9ef3cc79ca15_en
25. Стратегія розвитку міста Києва до 2027 року. (2024). Київська міська рада. URL: <https://kmr.gov.ua/sites/default/files/414-10222.pdf>

References:

1. Marukhlenko, O.V., Shulha, O.A., & Oleshchenko, V.Iu. (2025). Arkhitektonika yevropeiskoho dosvidu rehionalnoi polityky ta polityky zghurtovanosti dlia povoiennoi vidbudovy ta yevrointehratsii Ukrainy [Architectonics of the European experience of regional policy and cohesion policy for post-war reconstruction and European integration of Ukraine]. *Economic Space*, No. 208. Pp. 102-110. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.208.103-110> [in Ukrainian].
2. Barulina, I.Yu. (2024). Integrated methodology for assessing the efficiency of urban agrosystems in the context of sustainable development. *Economy and Society*, № 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-34> [in English].
3. Shlapak, A.V., Ivashchenko, O.A., & Yurchenko, O.A. (2024). Suchasni pidkhody do rozuminnia roli miskykh ahlomeratsii u stalomu rozvytku natsionalnoi ekonomiky [Modern approaches to understanding the role of urban agglomerations in the sustainable development of the national economy]. *Economy and Society*, Vol. 67. Pp. 64–72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-20> [in Ukrainian].
4. NUTS – Nomenclature of territorial units for statistics. Eurostat. Retrieved from: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts> [in English].
5. Plan vidnovlennia Ukrainy [Ukraine Recovery Plan]. Restoration of Ukraine. Retrieved from: <https://recovery.gov.ua/> [in Ukrainian].
6. Regulation (EU) 2024/792 of the European Parliament and of the Council of 29 February 2024 establishing the Ukraine Facility. Eur-Lex. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj/eng> [in English].
7. Martynenko, V.V., Skoryk, M.O., Korzh, M.A., Sokolova, O.M., Koliada, T.A., & Dzhadalla, O.I. (2025). Stalyi rozvytok mist i rehioniv YeS : krashchi praktyky dlia Ukrainy [Sustainable development of EU cities and regions : best practices for Ukraine]: textbook. 352 p. Retrieved from: https://dpu.edu.ua/images/Documents/NAUKA/Naukova%20biblioteka/Navcalno-metotichna%20literatura/S/Stalij%20rozvytok%20mist%20i%20regioniv%20ES_compressed.pdf [in Ukrainian].
8. Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period up to 2030 : Decree of the President of Ukraine dated September 30, 2019 No. 722/2019. Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/JH6YF00A> [in Ukrainian].
9. Dobre bahatorivneve vriaduvannia, rehionalna polityka, reforma PIM ta rozvytok ekosystemy DREAM [Good multi-level governance, regional policy, PIM reform and development of the DREAM ecosystem]. Ministry of Community and Territorial Development of Ukraine. Retrieved from: <https://mindev.gov.ua/news/dobre-bahatorivneve-vriaduvannia-rehionalna-polityka-reforma-pim-ta-rozvytok-ekosystemy-dream> [in Ukrainian].
10. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro mistsevi derzhavni administratsii» shchodo reformuvannia

terytorialnoi orhanizatsii vykonavchoi vlady v Ukraini [On Amendments to the Law of Ukraine «On Local State Administrations» regarding the reform of the territorial organization of executive power in Ukraine]: Draft Law of Ukraine No. 13124 of 01.04.2025. Retrieved from: <https://www.auc.org.ua/novyna/zakonoprojekt-no13124-pochaly-pidtrymuvaty-zvidusil> [in Ukrainian].

11. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro sluzhbu v orhanakh mistsevoho samovriaduvannia» shchodo zabezpechennia hidnykh umov opłaty pratsi [On Amendments to the Law of Ukraine «On Service in Local Self-Government Bodies» to Ensure Decent Remuneration Conditions]: Draft Law of Ukraine No. 11054 of 01.03.2024. Retrieved from: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/43785> [in Ukrainian].

12. Minekonomiky : Skhvaleno Yedynyi proektnyi portfel publichnykh investytsii derzhavy na 2026 rik [Ministry of Economy : The Unified Project Portfolio of Public Investments of the State for 2026 has been approved]. (2025). Government portal. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/news/minekonomiky-skhvaleno-iedynyi-proektnyi-portfel-publichnykh-investytsii-derzhavy-na-2026-rik> [in Ukrainian].

13. Tsyfrovizatsiia rehioniv i hromad : pershi vymiriuvannia 2025 roku [Digitalization of regions and communities: first measurements of 2025]. (2025). Ministry of Digital Transformation of Ukraine. Retrieved from: <https://hromada.gov.ua/post/cifrovizaciya-regioniv-i-gromad-persi-vimiryuvannya-2025-roku> [in Ukrainian].

14. Miska tsilova prohrama rozvytku transportnoi infrastruktury mista Kyieva na 2024-2025 roky : projekt [City Target Program for the Development of Transport Infrastructure of the City of Kyiv for 2024-2025 : Project]. Kyiv City Council. Retrieved from: https://kmr.gov.ua/sites/default/files/projekt_mcp_transportu_24-25.docx [in Ukrainian].

15. Detsentralizatsiia : priorytety 2025 [Decentralization: priorities 2025]. (2025). Decentralization. Retrieved from: <https://decentralization.ua/news/19093> [in Ukrainian].

16. Frankivtsiam prezentuvaly kontseptsiiu rozvytku zelenoi infrastruktury mista [Frankivsk residents were presented with the concept of developing the city's green infrastructure]. (2025). Warm City. Retrieved from: <https://warm.if.ua/frankivczyam-prezentovali-konczepczyu-rozvitku-zelenoyi-infrastrukturi-mista/> [in Ukrainian].

17. We invite to meet with the Lviv Agglomeration. Lviv Agglomeration. Retrieved from: <https://lvivagglomeration.org.ua/en/home/> [in English].

18. Uriad skhvalyv dodatkovy 4,8 mlrd hrn dlia finansuvannia prohramy yeVidnovlennia, — Yuliia Svrydenko [The government approved an additional 4.8 billion UAH to finance the e-Recovery program, — Yulia Svrydenko]. (2025). Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-skhvalyv-dodatkovy-48-mlrd-hrn-dlia-finansuvannia-prohramy-ievidnovlennia-iuliia-svrydenko> [in Ukrainian].

19. Konkurs projektiv u sferi «zelenoi» enerhetyky u hromadi [Competition of projects in the field of «green» energy in the community]. Kyiv Agglomeration Association. Retrieved from: <https://www.kyivagglomeracia.org.ua/category/anonsy/> [in Ukrainian].

20. Drobush, I.V. (2024). Miski ahlomeratsii yak formy spivrobitnytstva hromad v umovakh povoiennoi vidbudovy Ukrainy [Urban agglomerations as forms of community cooperation in the conditions of post-war reconstruction of Ukraine]. Analytical and Comparative Law, No. 2. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.25> in English].

21. Leshchukh, I., Mulska, O. (2021). The impact of the regional capital on center-periphery interactions – the case of Lviv and its surrounding region. Zeszyty Naukowe. Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu, Vol. 93. No. 2. Retrieved from: <https://publisherspanel.com/api/files/view/1779099.pdf> in English].

22. Panchenko O. Kyivska ahlomeratsiia. Shcho tse take i chomu pid chas viiny vona stala shche bilsh potribna [Panchenko O. Kyiv Agglomeration. What is it and why during the war it became even more necessary]. (2022). The Village Ukraine. Retrieved from: <https://www.village.com.ua/village/city/how-it-works-city/327711-navischo-potribna-kiyvaska-aglomeratsiya> [in Ukrainian].

23. Stratehiia rozvytku Lvivskoi ahlomeratsii na period do 2027 roku [Development Strategy of the Lviv Agglomeration for the Period Until 2027]: LOVA Order No. 1156/0/5-23BA dated 01.12.2023. Retrieved from: <https://loda.gov.ua/documents/87308> [in Ukrainian].

24. Strategic Orientations of the Ukraine Investment Framework 2024-2027. European Commission. Retrieved from: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/6fce1115-0598-41a7-b696-9ef3cc79ca15_en [in English].

25. Stratehiia rozvytku mista Kyieva do 2027 roku [Kyiv City Development Strategy until 2027]. (2024). Kyiv City Council. Retrieved from: <https://kmr.gov.ua/sites/default/files/414-10222.pdf> [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 31.12.2025 р.

Дата прийняття статті до друку: 19.01.2026 р.